

AZ ŐSZ TEOLÓGIÁJA

A vallásos léleknek nem nehéz felfedezni a tavaszi pompában álló természet színes takarója mögött rejlő isteni világot. De mit csináljunk ősszel? Amikor a színek elfakulnak, amikor a fények megtörnek, amikor gomomba szelek mindent lekopasztanak, amikor hideg esők reménytelenül sárba temetnek mindent, amikor ködök fogják el a felénk integető messziségeket és amikor fázós unalmak között magunkra maradunk?

De ez még nem olyan kemény dió számunkra, mint a lélek ősze. Mert a léleknek is vannak őszei, nemcsak az életnek. A lelki ősök alatt nem azt a benső leállást értjük, amit a bűn tud eredményezni. Sem azt az érzelmi elfakulást, ami az alkotmányos életnek sajátja. Ezekre van némi magyarázat. De mit csináljunk azzal a lelki ősszel, ami életünk erőteljes korszakában lepp meg bennünket? Amikor azt vesszük észre, hogy lendületünk elernyed, vallásos életünknek eddig világító szempontjai kihunynak, pezsdülő érzéseinket a hangulattalanságok ködei nyelik el; amikor nem látjuk értelmét imáinknak vagy szentségekhez való járulásunknak; amikor kedvenc szentjeink hívogató mosolya vagy vigasztaló nyugtatása az idegenség és a mindent lehűtő távolság érzésévé változik; amikor unalom, fáradság és levertség nyomasztó légköre borul ránk; amikor kétségek viharai kezdik ki bennünk azt, amiről azt gondoltuk, hogy kikezdehetetlen; és amikor a reménytelenség és lemondás ólmos esői verik sárba még megmaradt jámborságunkat és Isten felé való törekvé-

sünket. Hová tesszük ezt a lelki őszt és mire magyarázzuk?

Ha Dante a pokol gyötrelmei fölött is látta ragyogni a Hatalom, Bölcsesség és Szeretet isteni pecsétjét (Pokol, 3, 5–6), akkor itt is fel kell ezt fedeznünk. Az ősöket is Isten teremtette. És mert teremtette, beléjük rejtette értelmét is, erejét is, szeretetét is. És nem is kell sokat törnünk a fejünket, hogy megtaláljuk az őszbe rejtett isteni gondolatot. A természet ősze igazít el. Ott pedig nem történik más, mint a lényegtelen dolgok lefosztása és a lényegesek kiemelése és kiérlelése. A ködök lazítják meg a levelek s gyümölcsök ragasztékait, szelek szaggatják és hintik szét azt, aminek le kell szakadnia és szét kell szóródnia, esők rothasztják, aminek el kell rothadnia és sarak süllyeszti el, aminek el kell süllyednie. Így nyílik lehetőség arra, hogy újabb, bővebb és gazdagabb élet sarjadjon.

A lelki ősöknek is ez a rendeltetésük.

Szép dolog elandalogva Istenhez szárnyalni, (mikor a kórusról egy Avemária hegedűszólója tölti be a lélekzetfojtott közönséget); (örvendetes, hogy az esthomályban egyre többen keresik meg az Urat és szívük túlcserdül a megtapasztalt fölség örömetől); nagy dolog az Egyház történelmének fényes lapjai fölött boldogan katolikusnak tudni magad; megnyugtató egy-egy jó pap vezetése alatt megbizonyosodni a ma is élő Krisztusközvetítésről; a benső lelkesedésekről, lángolásokról, sikerekről és örömeikről ne is szólnunk. De ezek az Isten bennünk való je-

lentkezésének csak a virágai. Az Isten és kegyelme több a virágnál, és ez a több is jelentkezni akar életünkben. És ahogy a gyümölcs letolja a virágszirmokat, ahogy a megsokasodni akaró fa elveszti lomboztatát, szinte halálra válik — hisz az őszben álló fa alig különbözik a száraztól — úgy maradsz te is sokszor magadra egy látszatos halálban.

De nem vagy egyedül. Ott van Szent Pál, aki csodálatos látomásai után is „gyöngeségben és félelemben és nagy rettegésben” volt Korinthusban (I. Kor. 2, 3); akit a nyugtalanság és vigasztalanság annyira gyötört, hogy „bár nyitva volt előtte az ajtó az Úrban” (II. Kor. 3, 13), ott-hagyja a kedvező térítési lehetőségeket és megy Titus után (II. Kor. 7, 6); aki életuntsággal küzködik (II. Kor. 1, 8); akit szégyenkezések égetnek (II. Kor. 11, 29) mások botrányai miatt; akit pironkodások töltenek el egy olyan — előttünk ismeretlen — külső adottsága miatt, amitől „arcul vert”-nek érzi magát és ami — jól tudja — másokban megvetést és utálatot képes kiváltani iránta (Gal. 4, 14). És ezek nem futó érzések, de sokszor sokáig tartó hangulatok, melyek a hősiességében és apostoli buzgalmában „az átkozottként Krisztustól távol”-levést is elvállaló Pált (Róm. 9, 3) arra készítetik, hogy „háromszor” is kérje „az Urat, hogy távozzék az tőle” (II. Kor. 12, 8). Persze az Úr nem hallgatja meg választott edényének ezt a kérését, mintahogy nem hallgatta meg hosszú időközön át október szentjeinek, kik egyben a

világegyház legnagyobb szentjei is, kéréseit sem. Assisi Szent Ferenc megtérése után négy évig küzd bizonytalansággal hivatala tekintetében; többször sokáig tartó családottsággal testvéreiben. Ismétellen bajlódik évekig tartó szomorúsággal úgy, hogy a vidámság szentje, ki megkövetelte mindenkitől, hogy vidám arccal járjon, két évig nem mer testvérei közé menni a rajta uralkodó és legyőzhetetlennek látszó szomorúság miatt. A rózsát hullató Lisieux-i Szent Teréz is valómást tesz életének egész folyamán ránehezülő vigasztalanságokról, életének utolsó két esztendejéről nem is beszélve. Es ott van Nagy Szent Teréz a maga hisz éves lelkiszárazságával, és később is ismétlődő benső megpróbáltatásaival. Ezek nem törtek le a lelki ősök alatt, bár bőven volt részük benne, mint ahogy a fák sem törnek le. Mert tudták az Úr álláspontját, amivel indokolta a lelki ősöket megelőző Pál előtt látható segítségének visszatartását: „Elég neked az én kegyelmem; mert az erő az erőtlenségben lesz teljessé” (II. Kor. 12, 9). Akivel az Isten meg akarja ismertetni a földön kegyelmének mindent fölülmúló gazdagságát, azt vezetői belc a lelki ősökbe.

Igy már nem csodálkozunk, hogy a Május Királynője, a virágzás Királynője egyben a hervadás hónapjának is Királynője, ki pigyáz arra, hogy a kopasz ágak tövén a bővebb élet rügyei is ott szenderegjenek.

Belon Gellért